

ملاحظات اساسی در طراحی رابط کاربر نظام‌های رایانه‌ای و پایگاه‌های اطلاعاتی

محمد زره‌ساز^۱

دکتر رحمت‌الله فتاحی^۲

چکیده

دسترسی و برقراری ارتباط با محتوای هر نظام رایانه‌ای اطلاعاتی، نیازمند محیطی است که این ارتباط را برقرار کند. این محیط، "محیط رابط" یا "رابط کاربر" نام دارد که تنها بخشی از یک نظام اطلاعاتی است که کاربر می‌بیند و از طریق آن با نظام ارتباط برقرار می‌سازد. رابط کاربر در نظام‌های اطلاعاتی اهمیت زیادی دارد، زیرا منتقل‌کننده اندیشه و فکر طراح، نشان‌دهنده ساختار و ارتباط اطلاعات موجود در نظام، و دسترس‌پذیرکننده اطلاعات برای کاربران است. از این رو، متخصصان اطلاع‌رسانی باید به طراحی رابط کاربر توجه بیشتری کنند و در فرایند طراحی آن برخی ملاحظات اساسی را در نظر بگیرند. از مهم‌ترین این ملاحظات می‌توان به شناخت جامعه استفاده‌کننده، شناسایی وظایف نظام اطلاعاتی، کارکرد و اهمیت عناصر، و ویژگی‌های رابط کاربر اشاره کرد. در این مقاله صفحه نمایش اطلاعات، زبان محیط رابط، پیام‌های نرم‌افزار، امکانات کمک و راهنمایی، سرعت پاسخگویی، قابلیت استفاده، سادگی و کاربرپسند بودن، موقعیت نمایی، امکان تعامل مستقیم میان کاربر و پایگاه، و ویژگی زیبا شناختی رابط کاربر بررسی می‌شود.

کلیدواژه‌ها

تعامل انسان با رایانه، رابط کاربر، نظام‌های اطلاعاتی، نظام‌های رایانه‌ای، الگوی شیء - عمل در رابط کاربر

۱. کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی mzerehsaz@gmail.com

۲. دانشیار گروه کتابداری دانشگاه فردوسی مشهد fattahi@ferdowsi.um.ac.ir